

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра бізнесу та управління

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з методичної роботи
 Ярослав ШТАНЬКО

29 серпня 2025 р.

СТРАХУВАННЯ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	07 Управління та адміністрування
Спеціальність:	071 Облік і оподаткування
Освітньо-професійна програма:	Облік та бізнес-аналітика
Освітній рівень:	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська

**Івано-Франківськ
2025**

РОЗРОБНИК:

к.е.н., доцент, доцентка кафедри
бізнесу та управління

Надія ГРЕБЕНЮК

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри бізнесу та управління
Протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

к.е.н., доц., завідувач кафедри
бізнесу та управління

Ірина ПОПАДИНЕЦЬ

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОП
старший викладач кафедри
бізнесу та управління

Ігор ЦЮЦЯК

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

e-mail	nadiia.hrebenuk@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	205
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua
Сторінка курсу в СДО	Страхування

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Страховання» є складовою професійної підготовки здобувачів вищої освіти другого курсу бакалаврського рівня за спеціальністю «Облік і оподаткування» та спрямована на формування системних знань про страхування як вид фінансової діяльності й важливий елемент сучасної фінансової системи.

Дисципліна розкриває економічну сутність страхування, його роль у забезпеченні фінансової стабільності, соціального захисту населення та управління ризиками в умовах ринкової економіки. Особлива увага приділяється функціонуванню страхового ринку України, страховим ризикам, тарифоутворенню, перестраховуванню, фінансовій стійкості та платоспроможності страховиків.

Зміст дисципліни сформовано з урахуванням положень чинного Закону України «Про страхування», нормативно-правових актів Національного банку України, а також сучасних європейських підходів до регулювання страхової діяльності. У процесі вивчення дисципліни студенти набувають практичних навичок аналізу страхових продуктів, оцінювання страхових ризиків, розуміння механізмів державного нагляду та захисту прав споживачів страхових послуг.

Опанування дисципліни «Страховання» створює підґрунтя для подальшого вивчення професійно орієнтованих дисциплін фінансового, банківського та страхового спрямування і сприяє формуванню компетентностей, необхідних для майбутньої діяльності у страхових компаніях, фінансових установах, органах регулювання та нагляду, а також у сфері фінансового консалтингу.

Метою навчальної дисципліни «Страховання» є формування у здобувачів вищої освіти системних теоретичних знань і практичних навичок щодо економічної сутності страхування, особливостей функціонування страхового ринку, механізмів управління страховими ризиками, фінансової діяльності страховиків та державного регулювання страхової діяльності відповідно до чинного законодавства України та сучасних європейських стандартів.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- розкриття економічної природи страхування та його ролі у системі фінансових відносин, соціального захисту населення і забезпечення фінансової стабільності,
- ознайомлення з правовими засадами страхової діяльності, зокрема з положеннями Закону України «Про страхування» та нормативно-правовими актами Національного банку України,
- формування знань про структуру та функціонування страхового ринку, його суб'єктів, інфраструктуру та особливості взаємодії учасників,
- вивчення особистого, майнового страхування та страхування відповідальності, а також класи страхування,

- набуття навичок ідентифікації, оцінювання та управління страховими ризиками, формування страхових тарифів і використання страхових резервів,
- опанування основ фінансової діяльності страховиків, включаючи формування доходів і витрат, інвестиційну діяльність, забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості страхових компаній,
- розуміння механізмів державного регулювання і нагляду за страховою діяльністю, зокрема ризик-орієнтованого підходу та захисту прав споживачів страхових послуг,
- формування здатності застосовувати отримані знання на практиці для аналізу страхових продуктів, оцінювання фінансового стану страховиків і прийняття обґрунтованих фінансових рішень.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- економічну сутність страхування, його функції та роль у системі фінансових відносин і забезпеченні фінансової стабільності;
- основні принципи страхування, зокрема принцип страхового інтересу, добросовісності, еквівалентності, відшкодування збитків, суброгації, контрибуції та франшизи;
- правові засади здійснення страхової діяльності відповідно до чинного законодавства України, зокрема положення Закону України «Про страхування» та нормативно-правових актів Національного банку України;
- структуру та механізми функціонування страхового ринку, його суб'єктів, інфраструктуру та роль страхових посередників;
- класифікацію страхування та страхових продуктів, особливості страхування фізичних і юридичних осіб;
- економічну сутність страхових ризиків, методи їх ідентифікації, оцінювання та управління у страховій діяльності;
- основи формування страхових тарифів, використання страхової статистики та актуарних розрахунків;
- порядок укладання, виконання та припинення договорів страхування, права й обов'язки сторін страхових правовідносин;
- особливості особистого, майнового страхування та страхування відповідальності;
- сутність і механізми перестраховування та співстраховування;
- фінансові засади діяльності страховиків, джерела формування доходів і витрат, принципи інвестиційної діяльності страхової компанії;
- порядок формування страхових резервів, вимоги до їх розміщення та роль у забезпеченні платоспроможності страховиків;
- поняття платоспроможності та фінансової стійкості страхової компанії, основні показники їх оцінювання;
- механізми державного регулювання і нагляду за страховою діяльністю, зокрема ризик-орієнтований підхід та захист прав споживачів страхових послуг;

- основні тенденції розвитку страхового ринку України та європейські підходи до регулювання страхової діяльності.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **вміти**:

- аналізувати економічну сутність страхування та обґрунтовувати його роль у системі фінансових відносин і соціального захисту населення;
- застосовувати норми чинного законодавства України та нормативно-правові акти Національного банку України у сфері страхової діяльності;
- класифікувати види страхування та страхові продукти залежно від об'єктів, ризиків і форм проведення;
- ідентифікувати, оцінювати та аналізувати страхові ризики, використовувати основні методи управління ризиками у страховій діяльності;
- розраховувати та обґрунтовувати страхові тарифи з урахуванням ризиковості, страхової статистики та актуарних підходів (на базовому рівні);
- аналізувати умови договорів страхування, визначати права й обов'язки сторін та оцінювати наслідки їх порушення;
- оцінювати діяльність страхових компаній за основними фінансовими показниками, аналізувати їх доходи, витрати та результати діяльності;
- визначати потребу у перестрахованні та обґрунтовувати вибір форм і методів перестраховання;
- аналізувати порядок формування страхових резервів і оцінювати їх роль у забезпеченні платоспроможності страховика;
- оцінювати фінансову стійкість та платоспроможність страхової компанії на основі основних показників;
- застосовувати ризик-орієнтований підхід до аналізу діяльності страховиків і страхового ринку;
- аналізувати механізми державного регулювання та нагляду за страховою діяльністю, зокрема інструменти захисту прав споживачів страхових послуг;
- здійснювати порівняльний аналіз страхових ринків України та країн Європейського Союзу;
- використовувати отримані знання для прийняття обґрунтованих фінансових рішень у сфері страхування.

**Компетентності та результати навчання,
яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної
дисципліни “Страховання” (ОК 24) (шифри та зміст компетентностей та
програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Облік та
бізнес-аналітика»)**

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ІК. Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов	ПРН 1. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно наслідкові та функціональні зв’язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем
ЗК 01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	
ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	
ЗК 03. Здатність працювати в команді	
ЗК 04. Здатність працювати автономно	
ЗК 05. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності	
ЗК 07. Здатність бути критичним та самокритичним	
ЗК 08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	
ЗК 09. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово	
ЗК 10. Здатність спілкуватися іноземною мовою	
ЗК 11. Навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій	
ЗК 13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні	
СК 01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці	
СК02 Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв’язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування	
СК03 Здатність до відображення інформації про господарські операції суб’єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення	
СК04 Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб’єктів господарювання	
СК05 Проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень	
СК06 Здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп’ютерних технологій	
СК07 Застосовувати методики проведення аудиту й послуг з надання впевненості	

СК08 Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів	
СК09 Здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування	
СК10 Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків	
СК11 Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	2		
Семестр	4		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	14 (в годинах)	2 (в годинах)
	семінари, практичні	28 (в годинах)	6 (в годинах)
Самостійна робота		48 (в годинах)	82 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	Залік		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Фінансова грамотність	Управління продажами

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Тема 1. Страхування як фінансова послуга та елемент системи фінансової стабільності

Економічна сутність страхування як виду фінансової діяльності. Роль страхування у забезпеченні фінансової стабільності, економічної безпеки та соціального захисту. Страховий інтерес як основа страхових правовідносин. Принципи страхування: добросовісність, еквівалентність, відшкодування в межах збитків, суброгація, франшиза, контрибуція. Функції страхування.

Питання для самостійне вивчення (2 год): Історія розвитку страхування у світі та в Україні. Захист прав споживачів страхових послуг. Роль страхування в розвитку бізнесу та інвестиційних процесів.

Тема 2. Класифікація страхування та страхових продуктів

Наукове і практичне значення класифікації страхування. Класи страхування відповідно до законодавства України та стандартів ЄС (life / non-life). Особисте, майнове страхування, страхування відповідальності, асистанс. Класифікація страхування за класами ризиків. Особливості страхування фізичних та юридичних осіб.

Питання для самостійне вивчення (2 год): Критерії класифікації страхових продуктів. Порівняйте класифікацію страхування в Україні та країнах ЄС.

Тема 3. Страхові ризики, ризик-менеджмент та тарифоутворення

Поняття страхового ризику та його ознаки. Класифікація ризиків у страхуванні. Управління ризиками у страховій діяльності. Ризик-орієнтований підхід до діяльності страховиків. Оцінювання страхових ризиків. Формування страхових тарифів. Страхова премія, страхова сума та страхове відшкодування, умовна та безумовна страхова франшиза.

Питання для самостійне вивчення (6 год): Основи актуарних розрахунків. Страхова статистика та її використання в оцінці ризиків. Методи оцінювання страхових ризиків застосовуються страховиками. Основні етапи управління ризиками у страховій діяльності.

Тема 4. Страховий ринок та страхові договори

Страховий ринок України: структура, суб'єкти та інфраструктура. Страхові послуги як фінансові продукти. Посередники на страховому ринку (агенти, брокери). Договір страхування: зміст, порядок укладання, виконання та

припинення. Механізми захисту прав споживачів страхових послуг застосовуються в Україні

Питання для самостійне вивчення (2 год): Роль страхових агентів і брокерів у реалізації страхових послуг. Особливості договору страхування як цивільно-правової угоди. Права та обов'язки сторін. Поведінковий нагляд та захист прав споживачів страхових послуг. Тенденції розвитку страхових ринків України та ЄС.

Тема 5. Страхова компанія та система управління страховиком

Організаційно-правові форми страховиків. Порядок створення, ліцензування та припинення діяльності страхової компанії. Система корпоративного управління страховиком. Ключові функції управління: ризик-менеджмент, комплаєнс, внутрішній аудит, актуарна функція. Страхові об'єднання та професійні асоціації.

Питання для самостійне вивчення (2 год): Особливості корпоративного управління страховиком. Вимоги до створення та ліцензування страховиків. Роль комплаєнс-функції та внутрішнього аудиту у діяльності страховика. Значення професійних об'єднань страховиків

Тема 6. Державне регулювання та нагляд за страховою діяльністю

Державне регулювання страхового ринку як інструмент забезпечення фінансової стабільності. Національний банк України як орган нагляду за страховою діяльністю. Ліцензування страховиків. Ризик-орієнтований нагляд. Вимоги до прозорості діяльності страховиків.

Питання для самостійне вивчення (4 год): Захист прав споживачів страхових послуг. Вплив міжнародних стандартів на регулювання страхування в Україні.

Тема 7. Особисте страхування

Страхування життя та його види. Пенсійне страхування. Страхування від нещасних випадків. Медичне страхування. Соціальна роль особистого страхування.

Питання для самостійне вивчення (4 год): Особливості страхових продуктів для фізичних осіб.

Тема 8. Майнове страхування

Страхування майна юридичних та фізичних осіб. Страхування сільськогосподарських ризиків. Страхування транспортних засобів і вантажів.

Питання для самостійне вивчення (4 год): Технічні та інженерні ризики. Порядок укладання договорів та врегулювання страхових випадків.

Тема 9. Страхування відповідальності

Страхування цивільної відповідальності. ОСЦПВ та діяльність МТСБУ. Страхування відповідальності роботодавців. Професійна відповідальність.

Питання для самостійне вивчення (2 год): Екологічна відповідальність. Міжнародні системи страхування відповідальності.

Тема 10. Перестраховання та співстраховання

Сутність і функції перестраховання. Суб'єкти та ринки перестраховання. Форми і методи перестраховання. Пропорційне та непропорційне перестраховання. Перестраховання з нерезидентами.

Питання для самостійне вивчення (4 год): Регулювання перестрахових операцій в Україні. Співстраховання та його роль у розподілі ризиків.

Тема 11. Фінансові результати страхової діяльності

Грошові потоки страховика. Доходи і витрати страхової компанії. Страхові премії та страхові виплати. Інвестиційна діяльність страховика.

Питання для самостійне вивчення (4 год): Прибуток страхової компанії. Оподаткування страхової діяльності.

Тема 12. Страхові резерви та управління активами

Власні кошти страховика. Види страхових резервів. Порядок формування і розміщення страхових резервів. Управління активами, що покривають страхові резерви.

Питання для самостійне вивчення (4 год): Вимоги до диверсифікації та надійності активів страховика.

Тема 13. Платоспроможність страховика та ризик-орієнтована модель

Поняття платоспроможності страховика. Нормативи платоспроможності. Фактичний і нормативний капітал. Оцінка платоспроможності з урахуванням ризиків.

Питання для самостійне вивчення (4 год): Внутрішня оцінка ризиків і платоспроможності (ORSA). Порівняння з підходами Solvency II.

Тема 14. Фінансова стійкість і надійність страхової компанії

Фінансова стійкість страховика та чинники її забезпечення. Страховий портфель і тарифна політика. Перестраховання як інструмент фінансової надійності.

Питання для самостійне вивчення (4 год): Моніторинг фінансового стану страховика. Європейські підходи до оцінки фінансової надійності страховиків.

Зміст семінарських занять

Тема 1. Страхування як фінансова послуга та елемент системи фінансової стабільності (2 год)

1. Теоретичні засади страхування
2. Страхування та фінансова стабільність
3. Соціальна роль страхування
4. Страховий інтерес і принципи страхування
5. Страхування як фінансова послуга
6. Історичний аспект розвитку страхування
7. Захист прав споживачів страхових послуг
8. Страхування, бізнес і інвестиції
9. Тестові завдання, ситуаційні вправи

Тема 2. Класифікація страхування та страхових продуктів (2 год)

1. Значення класифікації страхування
2. Класи страхування відповідно до законодавства України та стандартів ЄС
3. Галузі страхування
4. Класифікація страхування за класами ризиків
5. Особливості страхування фізичних та юридичних осіб
6. Критерії класифікації страхових продуктів
7. Порівняльний аналіз: Україна — ЄС
8. Тестові завдання, ситуаційні вправи

Тема 3. Страхові ризики, ризик-менеджмент та тарифоутворення (2 год)

1. Поняття та класифікація страхових ризиків
2. Управління ризиками у страховій діяльності
3. Ризик-орієнтований підхід у страхуванні
4. Оцінювання страхових ризиків
5. Тарифоутворення у страхуванні
6. Тестові завдання, ситуаційні вправи

Тема 4. Страховий ринок та страхові договори (2 год)

1. Страховий ринок України: структура та інфраструктура
2. Суб'єкти страхового ринку та їх функції
3. Страхові послуги як фінансові продукти
4. Посередники на страховому ринку
5. Договір страхування як цивільно-правова угода
6. Захист прав споживачів страхових послуг
7. Порівняльний аналіз та тенденції розвитку

8. Тестові завдання, ситуаційні вправи

**Тема 5. Страхова компанія та система управління страховиком
(2 год)**

1. Страхова компанія як суб'єкт фінансового ринку
2. Створення, ліцензування та припинення діяльності страховика
3. Корпоративне управління страховиком
4. Ключові функції управління страховиком
5. Контроль, прозорість та відповідальність
6. Страхові об'єднання та професійні асоціації
7. Тестові завдання, ситуаційні вправи

Тема 6. Державне регулювання та нагляд за страховою діяльністю (2 год)

1. Сутність і значення державного регулювання страхового ринку
2. Національний банк України як орган нагляду
3. Ліцензування страховиків
4. Ризик-орієнтований нагляд
5. Прозорість діяльності страховиків
6. Захист прав споживачів страхових послуг
7. Вплив міжнародних стандартів на регулювання страхування
8. Тестові завдання, ситуаційні вправи

Тема 7. Особисте страхування (2 год)

1. Сутність і соціальне значення особистого страхування
2. Страхування життя
3. Пенсійне страхування
4. Страхування від нещасних випадків
5. Медичне страхування
6. Особливості страхових продуктів для фізичних осіб
7. Тестові завдання, ситуаційні вправи

Тема 8. Майнове страхування (2 год)

1. Сутність і роль майнового страхування
2. Страхування майна фізичних та юридичних осіб
3. Страхування сільськогосподарських ризиків
4. Страхування транспортних засобів і вантажів
5. Технічні та інженерні ризики
6. Договір страхування та врегулювання страхових випадків
7. Тестові завдання, ситуаційні вправи

Тема 9. Страхування відповідальності (2 год)

1. Сутність і роль страхування відповідальності
2. Страхування цивільної відповідальності
3. ОСЦПВ та діяльність МТСБУ
4. Страхування відповідальності роботодавців
5. Професійна відповідальність
6. Екологічна відповідальність
7. Міжнародні системи страхування відповідальності
8. Тестові завдання, ситуаційні вправи

Тема 10. Перестраховування та співстраховування (2 год)

1. Сутність і значення перестраховування
2. Суб'єкти та ринки перестраховування
3. Форми і методи перестраховування
4. Пропорційне та непропорційне перестраховування
5. Перестраховування з нерезидентами
6. Регулювання перестрахових операцій в Україні
7. Співстраховування та розподіл ризиків
8. Тестові завдання, ситуаційні вправи

Тема 11. Фінансові результати страхової діяльності (2 год)

1. Грошові потоки страховика
2. Доходи страхової компанії
3. Витрати страхової компанії
4. Страхові премії та страхові виплати
5. Інвестиційна діяльність страховика
6. Прибуток страхової компанії
7. Оподаткування страхової діяльності
8. Тестові завдання, ситуаційні вправи

Тема 12. Страхові резерви та управління активами (2 год)

1. Власні кошти страховика
2. Страхові резерви: сутність і класифікація
3. Формування та розміщення страхових резервів
4. Управління активами, що покривають страхові резерви
5. Диверсифікація та надійність активів
6. Тестові завдання, ситуаційні вправи

Тема 13. Платоспроможність страховика та ризик-орієнтована модель (2 год)

1. Сутність платоспроможності страховика
2. Нормативи платоспроможності

3. Оцінка платоспроможності з урахуванням ризиків
4. Внутрішня оцінка ризиків і платоспроможності (ORSA)
5. Порівняння з підходами Solvency II
6. Тестові завдання, ситуаційні вправи

Тема 14. Фінансова стійкість і надійність страхової компанії (2 год)

1. Сутність фінансової стійкості страховика
2. Чинники забезпечення фінансової стійкості
3. Страховий портфель і тарифна політика
4. Перестраховання як інструмент фінансової надійності
5. Моніторинг фінансового стану страховика
6. Європейські підходи до оцінки фінансової надійності
7. Тестові завдання, ситуаційні вправи

Зміст самостійної роботи здобувачів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

Найменування видів робіт	Розподіл годин за формами навчання	
	денна	заочна
Самостійна робота, год, у т.ч.:	48	82
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	14	8
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	6	8
Підготовка звітів з практичних робіт	-	-
Підготовка до поточного контролю	14	-
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	14	66

ПОЛІТИКА КУРСУ

Коротко, з покликанням на відповідну нормативну базу УКД, висвітлити питання:

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

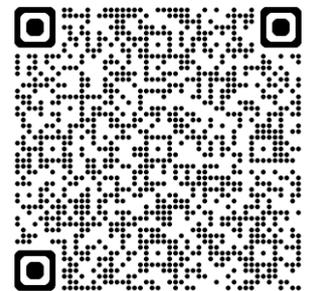
2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#). “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

б) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання. Ознайомитись з відповідним документом можна за [посиланням](#). Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
ПРН 1. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем	Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення, бесіда). Наочні методи (ілюстрування, мультимедійні методи). Практичні методи (вправи, практичні роботи). Метод самостійної роботи. Інтерактивні методи (кейс-метод, дискусія, мозковий штурм, ділові ігри, банк ідей).	Усний контроль Тестовий контроль

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контрольні заходи

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	25	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в «Електронному журналі обліку успішності академічної групи» на підставі чотирибальної шкали - «2»; «3»; «4»; «5». У разі відсутності студента на занятті виставляється «н». За

результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».

Критерії оцінювання (за необхідності, поточного та/або підсумкового контролю)

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на заліки/екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Закон України «Про страхування» №1909-IX від 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#n2320>
2. Біла книга «Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні» : Національний банк України. Київ. 2020 : URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bila-kniga-maybutnyeregulyuvannya-rinku-strahuvannya>
3. Про затвердження Положення про авторизацію страхових посередників та умови здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів: постанова Правління Національного банку України №2 від 03.01.2025. URL: // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002500-25#Text>
4. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України №222 VIII в редакції від 05.01.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>
5. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 р. № 1953 IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>
6. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 21.05.2024 р. № № 3720-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3720-20#Text>
7. Про затвердження Положення про визначення умов провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії (ліцензійних умов): Постанова НБУ №27 від 30.03.2021 р. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_30032021_27
8. Про затвердження Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів та умови провадження посередницької діяльності у сфері страхування та про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України від 30.06.2022 р. №135. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0135500-22#Text>
9. Білик О.І., Хім М.К. Державне і приватне страхування. Теорія і практика: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2019. 231 с.
10. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
11. Клапків Ю.М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 568 с.
12. Клапків, Л. Фінансові ризики в діяльності страхових компаній : теоретичні засади, сучасні реалії та прагматизм управління [Електронний ресурс] : монографія / Л. Клапків, Ю. Клапків, В. Свірський. - Івано-Франківськ : Кушнір Г. М., 2020. - 172 с.

13. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навчальний посібник. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307с.
14. Плиса В.Й. Страхування : підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. Київ: Каравела, 2019. 512 с.
15. Страхування: навчальний посібник / О.О. Сосновська. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с
16. Страхування : практикум / укл. Брязкало А.Є., Гладчук О.М. Кучерівська С.С. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2020. 152с.
17. Страхування. Фінанси та фінансове посередництво : підручник для бакалаврів / за ред. проф. П.О. Нікіфорова, доц. Н.А. Бак. Том.1. Чернівці, 2024. С. 342-400.
18. Таблиці народжуваності, смертності та середньої очікуваної тривалості життя 2020 : статистичний збірник. Київ : Державна служба статистики України, 2021. 68с. URL: http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/ukr/publ_new1/2021/zb_tabl_nar_2020.pdf

Допоміжна література:

19. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М.. Страхування : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
20. Копич І.М., Сороківський В.М., Черкасова С.В., Сороківська М.В. Актуарні розрахунки : підручник. Львів, «Новий Світ – 2000», 2020. 214 с.
21. Кропельницька С.О. Солоджук Т.В. Соціальне страхування: навч. посібник. К. ЦУЛ, 2019. 336 с.
22. Олійник В.М. Економіко-математичне моделювання в розвитку страхування та управлінні страховими тарифами : монографія. Київ: Університетська книга, 2018. 366с.
23. Відомості про надання посередницьких послуг у страхуванні та/або перестрахованні. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua>
24. Державний реєстр страхових та перестрахових брокерів. Реєстри та переліки Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/nonbanks/registers-lists>
25. Федорович І. М. Вдосконалення каналів реалізації страхових послуг в епоху цифрових інновацій. Економіка та суспільство. 2024. Вип. № 59. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3447/3375>
26. Share of commercial insurance sold by brokers and non-brokers worldwide by region. STATISTA. URL: <https://www.statista.com/market>
27. Основи актуарних розрахунків : навчально-методичний посібник. / За ред. чл. Укр. т-ва актуаріїв І. О. Ковтуна. Київ : Алеута, 2014. 328 с.
28. Гребенюк Н., Бойко А., Боженко В., Дегтяр Н. Моделі каналів збуту у страхуванні життя: визначення ключових факторів впливу: Маркетинг та управління інноваціями. 2025. DOI: [10.21272/mmi.2025.1-08](https://doi.org/10.21272/mmi.2025.1-08)

Інтернет-джерела:

29. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
30. Кабінет Міністрів України. URL: [http:// www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)
31. Ліга страхових організацій України. URL: uainsur.com
32. Федерація страхових посередників України - URL: <http://fspu.com.ua/>
33. Департамент статистики Організації Об'єднаних Націй - URL: <http://unstats.un.org/>
34. Міжнародний інститут статистики (ISI) - URL: <http://isi.cbs.nl/>
35. Організація економічної співпраці та розвитку (OECD)- URL: <http://www.oecd.org/>
36. Статистичний офіс Європейської співдружності - URL: <http://europa.eu.int/>
37. Directive 2002/92/EC of the European Parliament - URL: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002L0092:EN:HTML>
38. База українського законодавства в Інтернет – URL: www.lawukraine.com
39. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
40. Моторно-транспортне страхове бюро України. URL: <https://mtsbu.ua/>
41. Національна асоціація страховиків України. URL: <https://nasu.com.ua/>
42. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України. URL: www.nssmc.gov.ua
43. Національний банк України. URL: [http:// www.nbu.gov.ua](http://www.nbu.gov.ua)
44. International insurance society. URL: <https://www.internationalinsurance.org/>
45. Страхування в Україні. URL: <https://forinsurer.com/>
46. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua